

Майна, ако направиш реформа в театъра, ще върнеш ренесанса, ми каза Азарян

Артистите да спрат смешния плач

Кризата е за всички, а те лежат на държавната хранилка, казва Вежди Рашидов

Вежди Рашидов е във водовъртежа на предстоящите промени в администрирането и финансирането на различните арт сфери. Министърът на културата обаче нито за миг не се отказва от това да бъде творец. Той работи върху грандиозен проект - изложба със скулптурни портрети на изключителни личности на ХХ век, българи и чужденци.

фото "Стандарт"

- Г-н Рашидов, какво трябва да се случи в театрите и музикалните институти - те постоянно припомнят, че парите не им стигат, но в същото време не всички от тях дават

качествена

продукция?

- Там предстои закъснялата реформа. С екипа ми ясно заявихме, че тя не може да бъде направена от раз, като в дърводелска работилница. Става дума за съдбите на много хора. Затова реформата ще бъде продължителна, докато се направят необходимите законови промени и се намерят най-добрите варианти за осъществяването ѝ. Ще бъде реализирана с помощта на най-опитните експерти, за които театърът е част от живота им. Всички искаме артистите да са мотивирани да творят, да са конкурентоспособни, да са състоятелни, да са любопитни и значими за публиката. Забелязвам обаче, че те се ръководят от неистов страх от каквато и да е промяна.

-

Защо?

- От нежелание да се разделят с порядките на едно друго време. За съжаление ние сме в тежка финансова криза. Но се оказва, че някои представители на артистичния свят не са разбрали за това. И този "плач" за пари не е много почтен. Не може някои да си мислят, че са "златна кокошка", че кризата е за целия български народ, но не и за тях. Заради намаления бюджет на Министерството на културата се налага да бъдат "свити", поне на книга, 15% от бюджетите на театрите. Веднага подчертавам обаче, че вече утвърдените бюджети за 2010 г. на всички театри и музикални институти са точно на нивото на средствата, които са получили от държавата през миналата година. Заплатите им също са на равнището на предходната година. Затова няма място за сълзи. Ще напомня, че има поне 10-15 театъра в страната, които през 2009 г. са изиграли само по 50-60

представления - по едно на седмица. Има опери и филхармонии само с по 30 -40 спектакъла и концерти. На тези трупи и оркестри държавата покрива между 85 и 90 на сто от разходите, а собствените им приходи от билети и наеми са едва 10-15 на сто. Така че намаляване на финансирането реално няма да има. Редно е обаче артистите и музикантите да поработят за своите зрители, а не само да "лежат" на издръжката на министерството.

- В киното също искат повече субсидии, но вадят и слаби филми. Някои пък не спират с интригите.

- За киното вече почти не ми се говори, защото толкова неистини бяха изречени в публичното пространство. От години двете "Арени" в София чакат хубави наши филми. Филмопроизводството е индустрия, а не хоби. При предишното некризисно управление държавната субсидия е стартирала от малко над 6 млн. лева и е докарана до 12 млн. лева. През 2010-та при тежка финансова криза започваме с почти 11 млн. Да се надяваме, че до края на годината ще надхвърлим нивото на 2009-та. Така че и в тази сфера трябва да спре хленченето.

- Какво ще се случва на острова, който ви "подари" министърът на териториалното развитие и благоустройството Росен Плевнелиев?

- Св. св. Кирик и Юлита не е личен подарък, остава си на държавата, но ще се превърне в археологически резерват. Публична тайна е меракът на Ахмед Доган да развие на острова хазарт и хотелиерство. Доста хора, свързани с предишното правителство, също проявяваха апетити към него. Сега това място има шанса да стане мощна туристическа и културна атракция, каквато обществото ни заслужава - да речем като операта в Сидни. Бойко Борисов се оказа по-интелигентен и мислещ държавнически от предшествениците си. Не може всичко да се случва така, че да задоволява нечий личен интерес. Не може всичко да превърнем в "кюфтаци". Трябва да оставим нещо и за идните поколения.

- Как ще се развива културният туризъм, след като сме толкова зле с инфраструктурата и общата култура на служителите в съответните обекти?

- Бавно, с добра воля, с разбиране. Ако само се оплакваме и бленуваме, без да положим усилия за промяна, времето няма да запомни нищо за нас. По-добре нещо да започне сега, отколкото да го доизмечтаем и никога да не стане.

- Срегнахте се със световноизвестния архитект Жан Нувел - какво си говорихте с него?

- Нувел е безспорно име на XX и XXI век. Освен че е изключително нестандартен за времето си архитект, той подчинява голяма част от живота си на проблемите на музеите и галериите. Неговата изненада, че в България вече се работи по проекта за четирите музейни комплекса в София, ми достави огромно удоволствие.

- Остава ли ви време за работа в ателието?

- Уви, само късно вечер. Тогава използвам спокойствието и тишината.

- Кой ви вдъхновява сега? Има ли съвременни герои, които биха могли да останат в историята на културата ни?

- Всяко време има интересни, странни и големи личности. Неотдавна приключих портрета на прекрасния белетрист Виктор Пасков. Той ми беше близък приятел - знаех му навиците, жестовете, характера. Изваях образа му веднага след погребението, така ми дойде. Сега понахвърлям по малко глина, за да направя портрети на Генко Генков и Крикор Азарян. Съжалявам, че нямах смелост да го предложа на Коко, докато беше жив. Бях при него седмица, преди да почине. Говорихме си два часа. Последните думи, които чух от устата му, бяха: "Абе, майна, ако ти направиш тези реформи в театъра, ще върнеш ренесанса". Бяха знакови, бяха от гениален режисьор. Коко е много красив и изразителен, но приживе не смеех да пипна в тази посока. Може би заради огромния респект, който имах към него. Генко също беше изключителен.

- Беше ли луд гений?
- Това е литературна фразеология, която много се харесва на публиката. Но аз разделям тези две понятия. Това, че Генко сядя в лудницата, няма нищо общо с неговия гений. Той е от най-големите ни художници. При нас няма първи и втори. Има поколения, които са велики и поколения, които не стават за нищо.
- Кога ще видим тези ваши творения?
- Няма да крия, че за 60-годишнината си готвех изложба само от портрети на прочути хора - българи и чужденци. Мотото ѝ беше и остава "Образи от XX век". Но като министър бих влязъл в конфликт на интереси заради пустите закони. Така че може би ще я отложя за след мандата. Но ще се случи - на всяка цена. Независимо кога ще приключи министерстването ми - по-рано или по-късно. Портретът е от най-сложните неща в изкуството - послание за образ във времето. Ако не знаехме как са изглеждали Аменхотеп или Юлий Цезар, нямаше да имаме представа и за обществото им.
- Кой е любимият ви филм напоследък?
- Колкото и странно да звучи - "Амадеус" на Милош Форман. Тази седмица го гледах за десети път. Образите на Моцарт и Салиери са като вечните теми в живота и в изкуството - доброто и злото, красивото и грозното, геният и завистта. Битката между тях е постоянна. Те са в непрекъснат баланс, защото всяко понятие остойносттава другото. Ако няма ден, няма да има и нощ. А когато един филм е по реалната съдба на човек, на артист, той е изключително интересен и стабилен. Испанската версия на "Гоя" беше невероятно изживяване. Историята на Моцарт и Салиери може да бъде тълкувана като историята на всичко онова, което се случва около нас. Агресията на посредствеността е много по-обединена и по-силна. Бездарните хора работят на групи. Тогава те стават мощни и гъвкави. Докато геният винаги е сам. И когато тези, които ревнуват талантите му, застанат до него, ситуацията става неудържима. Да не забравяме, че Айнщайн и неговите теории са доказани най-вече от отрицателите му. Те го провъзгласиха за велик учен.
- Какво четете сега?
- Сигурно ще звучи парадоксално, но последната книга, която разлистих преди седмица, бе "Убий българина" на Любомир Левчев.